

כריתות יב

שבת הגדול

משה שווערד

1. תוספות מסכת בבא מציעא דף ג עמוד ב

מה אם ירצה לומר מזיד הייתי - ללישנא דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים האי אם ירצה לומר לדבריו דר"מ קאמרי (כדתניא) [כדאיתא] בפרק אמרו לו (שם דף יב. ושם) דלאידך לישנא טעמא דנפשיהו קאמרי ואין לפרש...

- עוד עיין בספר אור הישר ובשטמ"ק אות יא

2. תוספות מסכת כריתות דף יב עמוד א

או דלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי וכו' - משמע לפום ריהטא שהוא נאמן מטעם מיגו שיכול לומר מזיד (אני) הייתי וקשה שהרי מיגו במקום עדים הוא דיש עדים שאכל והוא אמר לא אכלתי וא"כ מהימנא ליה במקום עדים מכח מיגו ואמרין בב"מ (דף פא:): מיגו במקום עדים לא אמרינן ... לכך יש לומר דהא דנאמן הכא דמיתרין דיבוריה דאיכא למימר הא דאמר לא אכלתי רוצה לומר לא אכלתי שוגג אלא מזיד והכי פירושא מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור השתא נמי מה שאמר לא אכלתי כך רצה לומר והכי מתרצינן מילתיה דבהכי היה דעתו ואף על גב דלא משוי איניש נפשיה רשיעא כדאמר (סנהדרין דף ט:): גבי פלוני רבעני דאינו נאמן משום דאין אדם משים עצמו רשע היינו ליפסל נפשיה לא מהימן אבל אי אמר מזיד אכלתי חלב מהימן דאומר מתכוין לטובה שאינו רוצה להביא חולין בעזרה וא"ת ונישייליה אם היה דעתו לכך ויש לומר דאפי' הדר אמר הכי לא אכלתי שוגג אלא מזיד כיון שלא אמר כך באותה שעה מחייב ר"מ והכי איתא בתורת כהנים אומר ר' מאיר אם בתחלה אומר מזיד הייתי שומעין לו אבל אם היה דן עמהם כל היום שאומר לא אכלתי ולא אמר יותר ואפילו אומר אח"כ לא אכלתי שוגג אלא מזיד חייב וא"ת היאך מחייב ר' מאיר והאמר לא אכלתי ובע"כ לא יביא חטאת כדאמר ב"ק (דף מ:): חייבי חטאות אין ממשכנין אותן וי"ל דהתם מיירי כשאמר דלא ניהא ליה בכפרה אבל האי ניהא ליה בכפרה אלא שהוא סבור להיות פטור ממשכנין אותו.

3. תוספות מסכת כריתות (עם תוספות ישנים) דף יב עמוד א

אם ירצה יאמר מזיד הייתי - כלומר דלא דמי לעדים המעידים על המיתה שהן גמרו הדברים שהתרו בו ועבר והזיד אבל הני אין גומרין עדותן שלא ידעו אם שוגג היה.

4. חדושי הרשב"א על מסכת קידושין דף נ/א

היה לו לומר מזיד היה, לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשע. כלומר ומגו כזה לא אמרינן. וקשיא לי דהא תנן בכריתות פרק אמרו לו (יא, ב) אמרו לו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב, אמר ר"מ אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל, אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי, ומפרש טעמא התם משום מגו דאי בעי אמר לא אכלתי שוגג אלא מזיד. וי"ל דהתם דמעיו פניו בפני שנים ומכחישן ומשים עצמו רשע בטענתו לדעתם כדי לפטור עצמו מקרבן, יש לנו לומר מגו כזה דאם רצה פוטר עצמו בטענה כיוצא בה, דהכא והכא משוי נפשיה רשע לדעת עדים, אבל כאן שבטענה זו אין משים עצמו רשע כלל, אין לפוטרו משום מגו דטענה שמישים בה עצמו רשע, כנ"ל:

5. שטמ"ק אות י

והא כמדה דתם שכניסו היה בשוגג. הראש ו' : [לא עמתי בסומאתי אלא סבלתי.] [הקשה הר"ר שמעיה הא דאמרין בפרק שבועת היינין כל דאמר לא ליתיה כאומר לא פרעתי דמי ואמאי לא מתרצינן דיבוריה הא דאמר לא ליתיה היינו לא עמתי בהלואתי אלא פרעתי בטיגו דאי בעי אמר פרעתי ותירץ דהתם נמי אי פעין הכי הוי מחיסן אבל אנן לא פענינן ליה ולא נהירא לי דאכתי תקשי ליה דמ"ש הכא דטענינן ליה והתם לא פענינן ליה ונ"ל דהכא דוקא הוי דמתרצינן לדיבוריה ששום דבא לפטור עצמו מקרבן אמרי' ודאי דאי הוי חייב הוה ניהא ליה בכפרה ואע"ז דדמי למעמא דאדם נאמן לעצמו יותר מטאה איש נהי דלאו עיקר פעמא הוי מ"ס עושין אותו סעד לשעם אחר כדי לחלק בין הך דהכא להך דהאומר לא ליתיה. הראש ו' : [יא] מאי. ס"י פשיטא דטעמיה דרבנן משום דאמרי' מיגו הוא דמחוי אמרי' לי אם זה עמתי ליתיה

6. ספר קובץ הערות - סימן כא

(יה) ובשיטה פ"ק דב"מ [ג' ע"ב] בד"ה מה לפיו שכן מחייבו קרבן, ודעת תוס' דפיו מחייבו קרבן אפילו כשעדים מכחישין אותו. דנאמן על עצמו יותר ממאה עדים. ואם תאמר כשהעדים מכחישין אותו, היאך יסמכו הכהנים על פיו להקריב קרבן, הא הוי חולין בעזרה. וי"ל כיון דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים, אם באו הכהנים להקריב אין מוחין בידם. נוסח אחר, אם בא להקריב אין

הכהנים מוחזין בידו עכ"ל. וחילוק הנוסחאות בזה, דלנוסחא הראשונה הא דנאמן על עצמו, היינו דלגבי עצמו צריכין כל העולם להאמינו, וכיון שאנו מאמינין לו שהוא חייב בקרבן, ממילא אינו חולין בעזרה. ולנוסחא אחר, הוא נאמן על עצמו כמו באומרת ברי לי במקום תרי ותרי, אבל כל העולם אין מאמינין לו גם לגבי חיוב עצמו. ואף דאם הוא בעצמו מקריב אין צריכין להפרישו, כיון דלגבי עצמו מיהת נאמן, דחיוב הפרשה הוא רק בתולדה מהאיסור שלו, אבל אנחנו אין רשאיין להקריב בשבילן:

7. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יב עמוד ב

אמר רב יוסף לא אמרה אלא בינו לבין עצמו. [1] פירש"י דאסור בפני אחרים מפני מראית העין. [2] ולולא דבריו היה נראה לפרש דאינו יכול להקל בפני אחרים משום דבכה"ג חייבים הם לסמוך על העדים ולהפרישו מאיסור.

8. ספר יד בנימין

הייתי, ותיירו דוקא בחומר לא הרגתי יכול לומר לא הרגתי שוגג אלא מויד אצל הכה מיירי כששומק ושתיקה כהודאה דמיא, וא"כ גבי שפחה חרופה נמי כיון דשתיקה הרי זה הודאה לדברי העדים דמן הסתם גמר ביאתו כל זמן שלא אמרה צפירוש שלא גמר, וע"ע

שם בגמ' דאי צעי אמר להון לא גמרתי ביאתי, בהגהות רד"ל הקשה א"כ האין משכח"ל מלקות שפחה חרופה דלמא לא גמר ביאתו והעדים אינם יכולים לידע צירור אם גמר ביאתו, וכן הקשה צשו"ת חת"ס אה"ע סי' ק"ג, וכן בהגהות חשק שלמה, ועי' צס' עולת שלמה צסוגין שכ' ליישנ עפמ"ש"כ החוס' ריש מכות שהקשו

9. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יב עמוד ב

וכמו"כ קשה על מלקות דידה, הרי א"א להעיד על גמר ביאה, ובהכרח דמחייבין לה מחמת חזקה שהיתה גמר ביאה. וע' מנ"ח (מ' קכ"ט) מש"כ ליישב ע"פ הרשב"א בר"פ האשה רבה.

ונראה דיש לחלק דאע"ג דלענין מיתה ומלקות די בעדות כדרך המנאפים וסמכינן אחזקה, לענין קרבן שאני דבעינן בירור מוחלט יותר וכדכתיב "או הודע אליו", ואף ר"מ המחייבו קרבן ע"פ שני עדים מודה היכא שאינו מכחיש לגמרי את דברי העדים דנאמן לפטור את עצמו.

10. תוספות מסכת כריתות (עם תוספות ישנים) דף יב עמוד ב

לא נתכוונתי להעיד - מכאן אמר רבי וכן זן הלכה למעשה דעדים ששמעו הדבר מפי בעלי מעשה אך לא נתכוונו להעיד ולא הובאו שם לשום עדות אין בעדותן כלום אם באים אחר זמן להעיד בפני ב"ד.

11. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת כריתות דף יב עמוד ב

והאחרונים הרבו להקשות על דברי ת"י אלו. בשער המשפט (צ"ב, א') מקשה דא"כ לא משכח"ל הזמה, דהרי בכל הזמה אין המזימים מתכוונים להעיד.

ויש שדקדקו בלשון הת"י דדוקא בעדים "שמעו" עדות בעינן כוונה להעיד, משא"כ בעדים שראו מעשה דבכה"ג א"צ כוונה להעיד.

12. עיין שטמ"ק אות ד'

13. רמב"ם יד החזקה הלכות עדות פרק ה

(ה) וכיצד בודקין את הדבר כשיבואו לבית דין עדים מרובין כת אחת אומר להם כשראיתם זה שהרג או חבל להעיד באתם או לראות כל מי שאומר לא להעיד עליו אלא לראות מה הדבר ובכלל העם באתי מפרישין אותו וכל מי שאומר לא הייתי עומד אלא להעיד ולכוין העדות מפרישין אותו אם נמצא באלו שנתכוונו להעיד קרוב או פסול עדות כולם בטלה במה דברים אמורים כשהיה בהן קרוב או פסול אבל אם כולם כשרים אחד שנתכוון להעיד או שלא נתכוון להעיד הואיל וראה הדבר וכיון עדותו והיה שם התראה חותכין הדין על פיו בין בדיני ממונות בין בדיני נפשות:

14. שו"ע חושן משפט - סימן לו

(א) עדים רבים, שנמצא אחד מהם קרוב או פסול, עדותן בטלה. במה דברים אמורים, בזמן שנתכוונו כולן להעיד. אבל אם לא נתכוונו כולם להעיד, תתקיים העדות בשאר. וכיצד בודקים הדבר, אומרים להם בית דין: כשראיתם דבר זה, באתם כדי להעיד או כדי לראות בלבד, כל מי שאמר: להעיד באתי, מפרישים אותו, אם נמצא באלו שנתכוונו להעיד קרוב או פסול, עדותן בטלה (אפ"ל לא ידעו זה מזה). (תוספות) ואם היו כל העדים כשרים, אחד שנתכוון להעיד ואחד שלא נתכוון להעיד וראה הדבר וכוון עדותו, חותכין הדין על פי עדותו:

15. ספר יד בנימין

אכן צאמת לפי"מ שפי' רגמ"ה ז"ל דאי
צעי אמר לא נתכוונתי להעיד היינו
ר"ל לא שמתי דעתי להיות זוכר כו' לפי"ז
א"ש, וכן תי' האחרונים ז"ל, (ועי' בית
מאיר אה"ע סי' מ"ג קעי' ד', וצפער
המשפט סי' ל"א ולוין בהגהות פן ארי' על
הש"ס, עיי"ש צטס עוד אחרונים), וע"ע
שטמ"ק אות ד' צטס הרא"ש ז"ל, נויש
לדקדק גם בלשון התוס' ישנים שכ' עדים
ששמעו הדבר מפי צעלי מעשה ולא כ' עדים
שראו המעשה, שו"ר שכנר דייק כן צט'
טולח שלמה צמ"ש

שם בגמ', דאי צעי אמר לא נתכוונתי לעדות,
מכאן מוכח לכאן' דכל עדות צעי'
כוונה להעיד צעיה שראו המעשה, וכן פסק
צחוק' ישנים כאן, וגדולי האחרונים חמהו
מזה על הרמז"ס פ"ה מהל' עדות הל' ה'
וצשו"ע חו"מ סי' ל"ו שפסקו דלא צעי'
כוונה לעדות, וכן העיר הגאון ז"ל צניאורו
שם.

16. שפת אמת מסכת כריתות דף יב עמוד ב

בגמ' דאי אמר לא נתכוונתי לעדות מ"ש תוס' דבלא נתכוין לעדות אין בעדותו כלום תמוה כמ"ש כל הפוסקים אבל זה אפשר להוכיח מן הגמ' דבלא נתכוין להעיד אינו חייב קרבן שבועת העדות וזה אפשר כיון דכתיב והוא עד כו' משמע שהזמינו לעד או עכ"פ נתכוין בראיתו להיות עד וצ"ע גם בזה:

17. דף על הדף כריתות דף יב עמוד ב

בספר מרפסין איגרא (עניני עדות פרק מ"א) כתב ליישב הקושי' הנ"ל: אכן עדים שראו ולא נתכוונו להעיד, אין בעדותן כלום. אך שאני עדים זוממים, הדידוש הוא שחידשה תורה בהם ע"כ.

עוד כתב שם ליישב: במקרה שהמעשה המחייב את הנידון מתחיל ונגמר בשעת ראיית העדים, אז צריך שהעדים הרואים או השומעים את המעשה יכוונו להעיד באותה שעה.

אך במקרה של עדים זוממים, המעשה המחייב אינו מתרחש בעת השהייה המשותפת של עדי השקר יחד עם העדים הזוממים, ולכן אז באמת לא צריך שיתכוונו להעיד.

אלא המעשה המחייב בעדים זוממים הוא השקר שלהם בעת עדותם בבית הדין, ומעשה זה נמשך כל עוד זוממים העדים להטות את פסק בית הדין לחיוב מוטעה של הנידון על לא עוול בכפו, על פי דברי השקר שאמרו. אם כן, כאשר רואים העדים הזוממים שעדי השקר מטים את בית הדין לפי תרמיתם, אז ורק אז היא שעת המעשה המחייב, ואז בעינין שיתכוונו להעיד ולסתור את דבריהם באופן של "עמנו הייתם" ע"כ.

בשו"ת חתם סופר (אבהע"ז סי' ק') כתב לבאר דבדברי התוס' ישנים הנ"ל, שאין כוונתם לומר שנפסול את שראה מעשה בלי כוונה להעיד, אלא הכוונה, שמי ששמע או ראה עדות בלי שהתכוין להיות עד בדבר, אם הוא בא אחרי זמן להעיד, מן הראוי שלא נקבל אותו משום שיש לחשוש שהוא שכח את המעשה שהוא מעיד עליו, כיון שלא היה בדעתו לכוין ולהיות עד בדבר, קיים חשש ששכח את פרטי המעשה, והחת"ס אומר שכך מדוקדק בלשון התוס' ישנים שנקטו בדבריהם שאין בעדותם כלום "אם באים אחר זמן להעיד בבי"ד", משמע שרק אם לאחר זמן הם באים אז אינם נאמנים, אבל אם הם מיד לאחת ראיית המעשה יבואו להעיד באופן שאין לנו לחשוש ששכחו מה שראו, ודאי שהם נאמנים להיות עדים אפ"ל אם הם לא נתכוונו להעיד, וא"כ גם לדעת התוס' ישנים הם כשרים כדעת הרמב"ם והשו"ע הנ"ל. ע"כ.

תוך כדי אכילת פרס

18. ספר מנחת חינוך - מצוה קסא - אות טו

והנה קשה לי דכאן מבואר בסוגיא כיון דחידוש הוא אפילו ביותר מכדי אכילת פרס מצטרף וצריך קרא, עכ"פ מבואר דעל פי הסברא מצטרף ביותר מכדי אכילת פרס ג"כ, אך הלכה למשה מסיני דאין מצטרף ביותר מכדי אכילת פרס, וכאן כיון דחידוש הוא אפשר לא גמירי הלכה וביותר גם כן מצטרף. ובחולין ק"ג ע"ב מבואר שם גבי אבר מן החי חלקו מבחוץ פטור, ופירש רש"י ד"ה מהו, מי מצטרפי לחיוביה ככל איסורים דקיימא לן דמצטרפי בכדי אכילת פרס וכו', או דילמא כיון דחידוש הוא דהא גידים ועצמות וכו' הכא מיחייב ואימא אין לך בו אלא חידושו וכי אכיל בבת אחת חייב דסתם אכילה בבת אחת משמע אבל לחצאין לא עכ"ל. מבואר כאן להיפוך כיון דחידוש הוא אינו מצטרף אפילו בפחות מכדי אכילת פרס וצריך דוקא בבת אחת, ...

19. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קמ

ובחי' [חולין ק"ג ע"ב] כתבתי שיש כאן מקום עיון, דהתם פירש"י [ד"ה מהו] לפי הסוגיא סתם אכילה משמע שמכניסו לתוך פיו בפעם אחת ואתיא הלכה למשה מסיני דמצרפינן בכדי אכילת פרס, ובאבר מן החי אין לך בו אלא חידושו צריך שיכניסו כולו בבת אחת לתוך פיו, ובהיפוך מזה בזבחים דף ע' [ע"א] דאמרינן סד"א בבליעת עוף טהור חדוש הוא ואפילו יותר מכדי אכילת פרס ליצרף, ולפי הנ"ל הו"ל [למימר] איפכא, הואיל וחידוש הוא בעינן שיכניסו בפעם אחת לתוך פיו, עיין תוס' נדרים ד' סוף ע"א ד"ה האי חידוש לחומרא הוא ועיין תוס' מ"ק ח' ע"א סוף ד"ה נפקא לי' וכו', ולענין קושיתינו היה נ"ל דבהא פליגי שמעתתא דספג"ה ס"ל סתם אכילה בכזית והלכה למשה מסיני דסגי בצירוף כדי אכילת פרס, ובאבר מן החי והוא הדין בכל מקום שהוא חידוש אין לך בו אלא חידושו וצריך להכניס כולו לתוך פיו, וסוגיא דזבחים ס"ל סתם אכילה בכל שהוא ואתי הלכה למשה מסיני דעכ"פ צריך לאכול בכדי אכילת פרס כזית, ובמילי חדוש הוא סגי לכל הפחות בכל שהוא בצירוף כל היום ואפילו כזית לא הו"ל למיבעי' ועכ"פ לכל הפחות הו"א דסגי לצרף המשויין אפילו כל היום, קמ"ל:

20. רש"י חולין דף לה/א

ליכא כזית בכדי אכילת פרס - דחיוב אוכל תרומה בטומאת הגוף לא הוי אלא בכזית ואין שום אכילה כשיעור מצטרפת בין כזית דכל איסורין ובין ככותבת ליה"כ אם שהה מתחלת אכילת השיעור ועד סופה יותר מכדי אכילת פרס שכך נתנה תורה שיעור לשהיית אכילה בבית המנוגע שהקפידה תורה בשוהה בו שיעור אכילה לטמא בגדים ואותה אכילה נשתערה בחצי ככר של עירוב והיא ד' ביצים ...

21. רמב"ם יד החזקה - הלכות חמץ ומצה פרק א

(ו) אין חייבין כרת אלא על אכילת עצמו של חמץ אבל עירוב חמץ כגון כותח הבבלי ושכר המדי וכל הדומה להן מדברים שהחמץ מעורב בהן אם אכלן בפסח לוקה ואין בו כרת שנאמר (שמות י"ב) כל מחמצת לא תאכלו במה דברים אמורים בשאכל כזית חמץ בתוך התערובת בכדי אכילת שלש ביצים הוא שלוקה מן התורה אבל אם אין בתערובת כזית בכדי אכילת שלש ביצים אף על פי שאסור לו לאכול אם אכל אינו לוקה אלא מכין אותו מכת מרדות.

22. שו"ע אורח חיים - סימן שסח

(ג) כמה הוא שיעור העירוב בתחלתו, בזמן שהם שמונה עשרה או פחות שיעורו כגרוגרות לכל א'; ואם הם יותר משמונה עשרה, אפילו הם אלף או יותר, שיעורו מזון שתי סעודות, שהם שמונה עשרה גרוגרות, שהם כששה ביצים, וי"א שהם כשמונה ביצים:

23. ערוך השולחן אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תריב סעיף ד

ושיעור אכילת פרס בין ביוה"כ בין בכל האיסורין לרש"י הוי ד' ביצים ולהרמב"ם ג' ביצים שוחקות כלומר במילוי ובריוח ולא בצמצום ולענין הלכה בשל תורה הלך אחר המחמיר ובשל סופרים אחר המיקל דהשיעורים אינם אלא לכרת וקרנן אבל איסור בעלמא אסור מן התורה אפילו בכל שהו דחצי שיעור אסור מן התורה בין ביוה"כ בין בשאר איסורים:

24. שולחן ערוך הרב אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תריב סעיף ד

שיעור אכילת פרס שאמרו ביום הכיפורים ובכל איסורי תורה בין שהן מן התורה בין שהן מדברי סופרים יש אומרים שהוא כמו ד' ביצים ויש אומרים שהוא כמו ג' ביצים שוחקות כלומר במילוי ובריוח ולא בצמצום ולענין הלכה כל שהוא בשל תורה הלך אחר המחמיר וכל שהוא בשל דבריהם הלך אחר המיקל:

והנה ידוע שי' החת"ם דשיעור אכילת פרס
הוא ט' דקות ומניח ראי' מהא דאיתא
לקמן י"ג, שאס ירד וטנל ועלה והסלימו
מלטרף יעו"ש, אכן כבר השיגו עליו האחרונים
ז"ל, ויעו' במרחשת ח"א סי' י"ד שכי' להוכיח
דשיעור אכילת פרס הוא הרצה פחות מזה
והוא כשגש דקות ושישית יעו"ש עוד כמה
אופנים, מיהו לחומרא לגבי אכילת חולה
צוה"כ מחמרי' כדעת החת"ם, (ועו' חו"א
א"ח נסוף קונטרס השיעורים).

26. שו"ת חתם סופר חלק ו - ליקוטים סימן טז

ואמנם שיעור פרס לא קבלתי בזה שום דבר אך נחזי אנן בכריתות י"ג ע"א אכל פחות מכשיעור לא התירו לו לירד ולטבול וכו' ופסקו רמב"ם פ"ח מאבות הטומאה ה"ל י"א משמע שיעור טבילה היא פחות מפרס ורמב"ם דקדק וכו' שאכל מיד כי אם שהה קצת יותר הוה פרס ובשבת ל"ה ע"א אמר ר"נ שיעור בין השמשות כדי שיהלך אדם משתשקע כמה חצי מיל שהוא ט' מינוטין /דקות/ ושוב תני עלה הרוצה לידע שיעורו של ר"נ וכו' וירד ויטביל ויעשה זהו שיעורו של ר"נ והא ויעלה לא לראש ההר אלא מים ליבשה כי האדם לא עמד בראש ההר רק החמה הניחה בראש ההר אבל הוא עמד על שפתי הים וירד לטבול א"כ שיעור טבילה שהוא פרס הוא ט' מינוטין אך תוס' פליגי ופירשו דלא מיירי בשיעור בין השמשות אע"ג דלר"נ שיעור בין השמשות הוא ט' מינוטין מ"מ שיעור טבילה הוא מילתא אחרתא ע"ש וצע"ג מ"ט לא הקשו התוס' אפי' רש"י ממ"ש תוס' שם ל"ד ע"ב מה שמבואר בתוספתא פ"א דזבים דב' טבילות וב' סיפוגי' הוא מאה אמה נמצא טבילה א' עם הסיפוג הוא חמשי' אמה שהוא פחות ממינוט א"כ טבילה בלא סיפוג הוא כמו חצי מינוט.

והנה הר"ש שם בפ"א דזבין משנה ג' מייתי התוספתא דר"ש פליגי את"ק וס"ל שיעור ראי' הוב כדי שיכול להקיף הר הבית בפנים משל חבל של מאה אמה וכו' וכו' הר"ש לר"ש הוה השיעור והמשל קאי לת"ק שיערו ק' אמה וכו' שהוא תימא שיחלקו כ"כ מחלוקת רחוקה ע"ש ולפ"ז י"ל רש"י פי' ר"ש ס"ל שיעורו ב' טבולי' וספוגי' הוה אלפים אמה נמצא טבילה א' הוא חצי מיל ונמצא ס"ל לר"ש דתוספתא כר' נחמי' דפ' במה מדליקין לרש"י.

מיהו צלע"ג שיחלוקו במציאות שיעור טבילה בפלוגתא רחוקה כזו והא אפשר לנסות ונחזי אנן. והגאון מו"ה אלי' ווילנא זצ"ל בפירושו על התוספתא הגיה בדר"ש במקום הר הבית וגרס הבית ור"ל הקיף בהמ"ק בפנים משלשה צדדין מלבד צד הפרוכת וארכו מ' ורחבו עשרים נמצא הוה ב' פעמים ארבעים ופ"א כ' ה"ל מאה ועל זה סיים ר"ש משלו משל חבל של מאה אמה ע"ש והוא נכון מאוד נמצא ר"ש לא שיער זב בטבילה כלל אלא מאה אמה ות"ק שיער בטבילה ולא ידענו כמה הוא אלא כר' נחמיה אליבא דרש"י אך התוס' אפירש"י בדר' נחמי' ולא מיירי ר' נחמי' בטבילה שיהי' חצי מיל וגם עדיין ק' שיהי' פלוגתא רחוקה בדין בין ר"ש לת"ק דר"ש אמר מאה אמה ולת"ק ב' טבילות שהם אלפים אמה לרש"י אליבא דר"נ אע"ג שהרוחנה עתה שאין פלוגתתם במציאות הטבילה מ"מ פלוגתא רחוקה היא בדין ראי' הזב.

ע"כ ראוי' לומר ר' נחמי' לא מיירי בשיעור טבילה כלל כמו שכ' תוס' בשבת ות"ק דובין לא יחלוק פלוגתא רחוקה עם ר"ש וכיון דר"ש שיער ראי' הזב במאה אמה ות"ק שיער בשני טבילות ושני סיפוגי' מסתמא קרובי' דברי אלו לדברי אלו ונימא לחומרא לר"ש הוה מאה אמה ולת"ק הוה ד' מאות אמה ועדיין הוא פלוגתא רחוקה מאוד ואם ב' טבולי' וב' ספוגי' הם ד' מאות יהל' טבילה וסיפוג א' ב' מאות אמה שהוא ב' מינוטין בקירוב ודל סיפוג מיני' יהי' מינוט א' לכאורה מ"מ רחוק קצת בעיני לאכול ח' זתים זא"ז במינוט א' ע"כ טוב להחמיר להפסיק בין אכילה לאכילה כשיעור חצי מיל ט' מינוטין אם אפשר להחולה בכך ולב יודע מרת נפשו וה' ירפאהו ויהלמהו יעלה אבר כנשרים הכ"ד א"נ. פ"ב יום ה' דסליחות תקצ"ד לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ.

27. שו"ע אורח חיים - סימן תעה

(ו) אכל כחצי זית, וחזר ואכל כחצי זית, יצא ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס. (וע"ל סימן תרי"ב ס"ג):

28. ספר מגן אברהם על או"ח סימן תעה:

(ד) כזית מכל אחד. דגם פרוסת המוציא צריך כזית וכ"מ בטור עמ"ש סי' קס"ז סס"א: ז"ל ד"מ בת"ה סי' קל"ט כתוב דצריך לאכול הכזית ביחד ולבלוע וכו' כ"כ הב"י בשם התו' עכ"ל משמע מלשונו דדי כשיבלע כזית אחד בבת אחת וכ"מ בת"ה שם שכתב אהא דאמר' כורך שלשתן בבת אחת מקשה המרדכי האיך מחזיק בית הבליעה כולי' האי הא כזית הוא חצי ביצה וי"ל דכשמגיע לבית הבליעה הוא מרוסק ולכן מחזיק כולי' האי ע"כ מכאן מוכח דאין לבלוע הזית של מצה מעט מעט דאל"כ לא הוי קשה מידי דשפיר יוכל להכניס כל הג' זתים ביחד לפיהו ולכוס ביחד ולבלוע מעט מעט אע"כ מצוה לבלוע ביחד להלל ה"ה לדידן זית אחד של מצה או של מרור עכ"ל. משמע דס"ל דדי כשבוילע זית אחד בבת אחת. ומ"ש בש"ע דיאכלם ביחד והיינו שיכניסם לפיהו בבת אחת ומהרי"ל כתב דיכול לאכול מעט מעט ובלבד שלא ישהא באכילתו יותר מאכילת פרס אבל בסעיף ו' משמע דוקא בדיעבד יצא אבל לכתחילה צריך לאכול ביחד וכ"מ בחולין ספ"ז דצריך לבלוע ביחד מיהו במרור יכול לסמוך על מהרי"ל אם קשה עליו לבלוע ביחד ועס"י תע"ב סס"ט:

- מחצית השקל-דרק באיסורים מצינו צירוף, אולם לא מצינו לגבי קיום מצוות

29. ערוך השולחן אורח חיים הלכות פסח סימן תעה סעיף ז

ושמענו מדברי רבינו הב"י דהידור המצוה לבלוע כל השני זיתים ביחד ולכל הפחות הכזית בפעם אחת ואע"ג דמצטרף בכדי שיעור אכילת פרס מ"מ עיקר המצוה כן היא וזהו שכתב בסעיף ו' אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יצא ובלבד שלא ישהא בין

אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת פרס עכ"ל כלומר שלא ישהה מתחלת האכילה עד סוף האכילה יותר מכדי אכילת פרס ומ"מ לא מצינו להראשונים שיצריכו כן לאכול בבת אחת והמהרי"ל כתב מפורש דיכול לאכול מעט מעט ובלבד שלא ישהה יותר מכדי אכילת פרס וראיתי מי שכתב דהך דסעיף ו' סותר זה [מג"א סק"ד] ולי נראה דאין עניין זל"ז דבסעיף ו' מיירי שאוכל חצי זית ומפסיק וזה וודאי אין נכון לכתחלה אבל כשאוכל רצופים היכן מצינו שצריך לאכול כולו כאחד [ומ"ש המג"א מסוף פרק גיד הנשה תמיהני דהתם באבר מן החי דבעינן אבר שלם ע"ש ומ"מ כיון שיצא מפי רבינו הב"י יש ליוזרר אם אפשר לו לעשות כן]:

30. ספר מנחת חינוך - מצוה שיג - אות ה

[ה] עוד צריך אני להתלמד דמבואר בר"מ כמה פעמים [כאן ה"ז ופי"ד ממאכלות אסורות ה"ח] דהשיעור הוא כשלש ביצים, ובודאי אין הכוונה כשיעור שאוכל שלש ביצים ממש דזה לא נזכר בש"ס, ובש"ס הוא נקרא אכילת פרס, ופרס היינו חצי ככר, רק על פי החשבון החצי ככר הזה הוא גדול

כמו שלש ביצים ובודאי הכוונה בר"מ גם כן כן. והנה בש"ס כמה פעמים מבואר, בעירובין ד' ע"א ובסוכה ו' ע"א גבי הנכנס לבית המנוגע דשיעור שהייה בכדי אכילת פרס פת חטים ולא פת שעורים, והוא מבואר במשנה פי"ג מנגעים מ"ט וכן פסק הר"מ פט"ז מטומאת צרעת ה"ו, ופירש רש"י [בעירובין שם ד"ה פת] דפת חטים מההרים לאכול, א"כ השיעור קטן מאכילת פרס פת שעורים, עיין תוספות יו"ט בנגעים שם [ד"ה מיסב]. עכ"פ למדנו מדברי הש"ס דאין כל מיני אכילה שוים דפת חטים אינו שווה כמו שעורים, אם כן הוא הדין כל המינים שבעולם וודאי יש חילוק בשהיית הדבר הנאכל, ובנגעים הוא הלכה למשה מסיני, או מקרא דחטה, דהשיעור הוא פרס פת חטים ומיסב ואוכל בליפתן דהוא הכל ממהר באכילתו, ע"ש ברש"י.

א"כ גבי כל האיסורים נראה דכל מאכל ומאכל, והן לענין יום הכיפורים כל מין מאכל משערינו כל אחד בדידיה בכמה זמן נאכל פרס מן המאכל האיסור שאוכל כזית.

א"כ לפי זה נראה מה שלא ביאר חז"ל כמה הוה כדי אכילת פרס בבינוני, כי אין שיעור לדבר רק כל מאכל יש לו שיעור אחר, ולא יספיק הדיו והקולמוס לחשוב כל מין מאכל בעולם לאדם בינוני, על כן איזה מין מאכל שאדם אוכל משערינו באדם בינוני כמה צריך לשהות לאכול המאכל הזה אם יאכל כשלש או כארבע ביצים, וזה נראה לענ"ד אמת וברור, כיון דלא מצינו בש"ס שיעור ידוע כמה זמן אכילת פרס ולא מצינו ג"כ באיזה מין, על כן בודאי בכל מין ומין משערינו בדידיה דהיינו מין מאכל זה לאדם בינוני, והשיעור לאדם בינוני כבר כתבתי [לעיל אות ד] ראיות לזה. וזה ודאי דאין כל מאכל נאכל בשוה, חוץ מה שהבאנו גמרא מפורשת לענין חטים ושעורים, אך גם החוש יגיד זה. דרך משל אם אוכל כזית נבילה ועל נבילה חייב בין מבושל ובין חי דהוה דרך אכילה כמבואר בפסחים פרק אלו דברים ע"א ע"א דחי אינו יוצא משום שמהו, נראה דוקא שמהו אינו יוצא אבל הוה כדרך אכילה והארננו לעיל [מצוה ז' אות ג'], א"כ זה פשוט דאם בשר מבושל כמו שלש ביצים נמשך זמן אכילתו רביעית שעה בודאי בשר נבילה חי נמשך זמן אכילתו יותר, א"כ כיון שאין כל המאכלים אכילת פרס שלהם שווה בזמן א"כ באיזה דבר ישערו, על כן בודאי ברור דמשערינו כל מאכל במינו, ואם אכל כזית נבילה מבושל כמה היה יכול לאכול כשלש ביצים

ממבושל ויותר אינו מצטרף, ואם אכל נבילה כזית חי הוא זמן יותר ומצטרף בזמן מרובה יותר. ואל יקשה לך דבר זה דיאכל דבר אחד מלאו אחד שני פעמים ועל האחד לא יהיה חייב בזמן כזה דהוא יותר משיעור צירוף ועל השני יהיה חייב, כי כך הלכה למשה מסיני וגזירת הכתוב.

ובזה נראה לענ"ד מה שנסתפק המשנה למלך פ"ג מברכות הי"ב לענין שתיית הקאווי דדרך לשותות מעט מעט, ויש

מתחילת השתייה עד סוף השתייה רביעית או יותר מכדי אכילת פרס, דדעת קצת גדולים כיון דדרך שתייתו בכך מצטרף

אף יותר מרביעית או כדי אכילת פרס, והוא ז"ל דחה דבריהם ממה שכתב הר"מ פ"ח מאבות הטומאות הי"ב אשה שהיא מניקה את בנה והיא ראשון לטומאה בנה טהור וכו' שאפילו ינק רביעית אפשר שיש מתחילה עד סוף יותר מכדי אכילת פרס, והרי גבי ילד דרך להניק בכך ומ"מ לא מצטרף הרי דלא אמרינן דרך שתייתו בכך ע"ש, ודברי הר"מ הם בש"ס

דכריתות י"ג ע"א. ולפי מה שכתבתי נראה דהדין עם הגדולים, כיון דכל מין מאכל ומשקה באותו מין משערינו שיעורי אכילה

ושתייה דלילה, א"כ בקאווי שהיא חמה ורביעית שוהין בני אדם יותר מכדי אכילת פרס היינו דהשהייה היא יותר מאכילת

שלש ביצים, אבל קאווי עצמה אם שותה רביעית דהיינו ביצה ומחצה שווה זמן אכילת שלש ביצים א"כ שתיית קאווי הפרס כגון ארבע ביצים קאווי השהייה בכפל ויותר, ולמאן דאמר פרס שלש ביצים א"כ שווה כמו אכילת ששה ביצים דרך משל א"כ דרך שתיית קאווי הפרס שלו יותר, א"כ אם שותה רביעית דכרכו הוה תוך אכילת פרס מקאווי, כי בכל אכילה משערינו באותו מין ודרך שתייתו אינו יכול לשתות בזמן כזה רק רביעית דהיא ביצה ומחצה אבל לא פרס, א"כ אם שותה קאווי רביעית אף דהוא שווה הרבה מ"מ הוא תוך אכילת פרס לקאווי כי המיני אכילה אינם שוים, כמו שעורים אכילת פרס ביותר מחטים כמו שכתבתי לעיל. א"כ אין ראייה כלל מהנחת התינוק לפי מה שכתבתי לעיל [אות ד] דמשערינו באדם בינוני, א"כ אדם בינוני בודאי בכדי הנקת התינוק כזית או רביעית יכול גדול לשתות יותר מפרס, א"כ גבי קטן אינו מצטרף כי אנתנו משערים באדם בינוני, אבל גבי קאווי אדם בינוני שווה הרבה בהפרס מחמת חומו וא"כ ממילא שווה הרביעית בתוך אכילת פרס לבינוני באותו המין עצמו כגון קאווי, עיין היטב ותבין. **וראיתי בספר תוספת יום הכיפורים [פ' ע"ב ד"ה אמנם] שמפלפל ג"כ בדיון זה דקאווי, ומביא ג"כ ראיות המשנה למלך מכריתות וכבר כתבתי דאין ראייה כלל.** וגם מביא ראייה מפסחים מ"ד ע"א סוגיא דמשרת, דאמרינן שם הנח לכותה הבבלי דלית ביה כזית בכדי אכילת פרס

אי אכיל בעיניה בטלה דעתיה ואי משטר קשטר ליה לית ביה כדי אכילת פרס דשוהה יותר, מוכח דלא אמרינן דרך שתייתו בכך. ולפי מה שכתבתי ג"כ אין ראייה, דשם צריך בכדי אכילת פרס ההמץ עצמו, וההמץ עצמו נאכל בכדי אכילת פרס בזמן כזה ועתה נאכל ההמץ בזמן יותר, אבל כאן הקאווי הפרס שלה נשתה בזמן מרובה א"כ הרביעית נשתה בתוך אכילת פרס שלה. וכל מין מאכל בדידיה משערינו כי לא מצינו שום שיעור שנתנו לנו חז"ל בזה, ולא ילפינן מבית המנוגע, דהלכה למשה מסיני אין למדין זה מזה, ובפרט שלא הוזכר בשום מקום דאכילת פרס היינו מיסב ואוכל בליפתן, על כרחך דלא ילפינן, א"כ כל אכל בדידיה משערינו, א"כ אין חילוק בין רעבתן לאדם אחר כי הכל משערינו באדם בינוני במאכל זה אם במשקה זה, כן נראה לענ"ד. שוב האיר השי"ת את עיני וראיתי בספר מגן אברהם סי' פ"א סק"ב שכתב אהא דמבואר בשו"ע קטן שיכול לאכול כזית דגן, כתב הגהות סמ"ק גם במאכל שעושיין לתינוק שקורין פפא, ולי נראה דבפפא משערינו כפי מה שיכול לאכול הגדול פרס פפא וכו', עכ"ל. מבואר מדבריו ג"כ דבכל מאכל משערינו שיעור זידיה, וכתב בפרי מגדים שם וזה לשונו, אם לומר דשיעור פרס כפי המאכל הוא כי יש מאכל שפרס שלו נאכל מחר ויש מאכל שאין פרס שלו נאכל מחר, צ"ע בזה, ועיין משנה למלך פ"ב מברכות [הנ"ל] בענין שתיית הקאווי [עכ"ל]. עוררו במה שכתבתי והנאני מאוד,

ובעזה"י כתבתי הנראה לענ"ד, והדברים ארוכים בש"ס ופוסקים לברר ולבן. **ולפי מה שכתבתי צ"ע מאד ביום הכיפורים שמאכילין החולה כל מאכל, ולשער באדם בינוני וכל מאכל בפני עצמו...**